

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету міжнародних відносин і права

Юрій МУДРИК

«29» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія (в т.ч. логіка, етика, естетика)

Назва дисципліни

Галузь знань – D Бізнес, адміністрування та право

Спеціальність – D7 Торгівля

Рівень вищої освіти – Перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма – Електронна комерція та торговельний бізнес

Обсяг дисципліни – 4 кредити ЄКТС, **Шифр дисципліни** – ОЗП.09

Мова навчання – українська

Статус дисципліни: обов'язкова (загальної підготовки)

Факультет – Міжнародних відносин і права

Кафедра – Філософії та соціально-гуманітарних наук

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсовий проєкт	Курсова робота	Форма семестрового контролю		
					Аудиторні заняття								Залік	Іспит	
			Кредити ЄКТС	Години	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття	Самостійна робота, у т.ч. ІРС					
Д	1	2	4	120	50	32				18	70			+	
З	1	2	4	120	12	8				4	108			+	

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Електронна комерція та торговельний бізнес» за спеціальністю D7 «Торгівля».

Робоча програма складена

Підпис(и) автора(ів)

к.філос.н., Ігор ОМЕЛЬЧУК
Науковий ступінь, учене звання, Ім'я, ПРІЗВИЩЕ автора(ів)

Схвалена на засіданні кафедри філософії та соціально-гуманітарних наук.

Протокол від 29 серпня 2025 р. № 1, Зав. кафедри

Підпис

Наталія ПЕТРУК
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою факультету міжнародних відносин і права.

Голова вченої ради факультету

Підпис

Юрій МУДРИК
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Посада	Назва факультету	Підпис	Ім'я, ПРІЗВИЩЕ
Завідувач кафедри «Економічної теорії, підприємництва та торгівлі», доктор економічних наук, професор	Управління, адміністрування та туризму		Лариса ЛЮБОХИНЕЦЬ
Гарант освітньої програми «Електронна комерція та торговельний бізнес» перший (бакалаврський) рівень, кандидат економічних наук, доцент	Управління, адміністрування та туризму		Леся БУШОВСЬКА
Декан факультету, доктор економічних наук, професор	Управління, адміністрування та туризму		Євгеній РУДНІЧЕНКО

3. Пояснювальна записка

Навчальна дисципліна «Філософія (у т.ч. логіка, етика, естетика)» є обов'язковим освітнім компонентом загальної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти очної (денної) та заочної форм навчання за освітньо-професійною програмою «Електронна комерція та торговельний бізнес» спеціальності D7 «Торгівля».

Пререквізити – ОЗП.01 «Політична економія та громадянське суспільство».

Постреквізити – ОФП.05 «Комунікативні технології в професійній діяльності»; ОФП.16 «Сталий розвиток та соціальна відповідальність бізнесу».

Відповідно до освітньої програми дисципліна сприяє забезпеченню:

компетентностей: ПК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сфері торговельної діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування торговельних структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки й технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. УК 03. Здатність ідентифікувати себе як громадянина України, здійснювати психологічну саморегуляцію та заходи щодо забезпечення безпеки й надання домедичної допомоги.

програмних результатів навчання: ПРН 01. Використовувати базові знання з торгівлі й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях. ПРН 09. Знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави. ПРН 10. Діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства. ПРН 24. Уміти характеризувати українську національну ідентичність та її ознаки; використовувати способи та методи психологічної саморегуляції й допомоги, засоби забезпечення безпеки/самобезпеки в умовах надзвичайних ситуацій, надавати домедичну допомогу.

Метою вивчення навчальної дисципліни є засвоєння здобувачами вищої освіти основних концептів і досягнень світової філософської думки, формування культури логічно послідовного та критичного мислення, розвитку світоглядної самосвідомості й ціннісних орієнтацій, а також опанування загальнометодологічних засад пізнавальної діяльності.

Предметом дисципліни є найбільш загальні закономірності та принципи осмислення буття, пізнання й ціннісних засад людського існування, а також історично сформовані філософські концепції та методи теоретичного аналізу дійсності.

Завдання дисципліни. Сформувати у здобувачів вищої освіти цілісне уявлення про філософію як особливу форму раціонального осмислення дійсності, її походження, предметне поле, структуру та основні функції; забезпечити засвоєння основних ідей, концептів і напрямів світової філософської думки в їх історичному та проблемному вимірах; сприяти опануванню фундаментальних онтологічних, гносеологічних та антропологічних проблем філософії, зокрема проблем буття, свідомості, пізнання, істини та меж людського знання; сформувати здатність до логічно послідовного, аргументованого та критичного мислення на основі аналізу філософських концепцій і текстів; розвинути навички концептуального аналізу, порівняння теоретичних підходів і формулювання обґрунтованих висновків у межах філософського дискурсу.

Результати навчання. Після вивчення дисципліни здобувачами вищої освіти повинен: розуміти інтелектуальне й соціокультурне призначення філософії, її пізнавальні та культууроутворюючі можливості; знати структуру філософського знання, розмаїття та особливості філософських дисциплін, їх ролі в обґрунтуванні та розвитку людського мислення, пізнання світу, культури та суспільства; знати еволюцію основних філософських ідей та проблем, напрями і тенденції сучасного філософського дискурсу, їх зв'язок з попередньою

інтелектуальною історією; вміти логічно, послідовно та аргументовано усно і письмово висловлювати міркування щодо основних філософських проблем в контексті сучасних соціокультурних процесів; відрізнити суб'єктивні, спонтанні складові суджень від об'єктивних і аргументованих, вміти надавати перевагу останнім; виявляти, формулювати та вирішувати проблеми із застосуванням філософських категорій; аналізувати та інтерпретувати текст із виокремленням головних ідей, понятійно-категорійного каркасу, світоглядних узагальнень; реферувати, рецензувати й коментувати дослідницьку літературу; критично, творчо оцінювати результати інтелектуальної праці; здатність бути активним учасником дискусій, концентруватися на значущих складових обраної проблеми, оволодіти культурою диспуту; презентувати результати інтелектуальної праці та здійсненої самостійної роботи у форматі доповідей, повідомлень, есе, презентацій, конспектів; проявляти увагу і толерантність до іншої (й інакшої) думки у процесі інтелектуальної комунікації; знаходити необхідну інформацію з різних джерел, упорядковувати її, оцінювати її достовірність, пояснювати значущість; демонструвати вміння працювати в колективі та самостійно, виявляти ініціативу, уникати некритичного слідування авторитетам; мати інтелектуальну скромність, чесність у формуванні та вираженні інтелектуальної позиції.

4. Структура залікових кредитів дисципліни

Назва розділу (теми)	Кількість годин, відведених на:					
	Денна форма			Заочна форма		
	лекції	семінари	СРС	лекції	семінари	СРС
<i>Другий семестр</i>						
Тема 1. Природа філософії та специфіка філософського знання	2	2	4	2	2	7
Тема 2. Генеза та соціокультурний статус філософії	2		4			7
Тема 3. Класична філософія	2	2	5			7
Тема 4. Некласична філософія	2		5			7
Тема 5. Логіка	2	2	4	2	2	5
Тема 6. Метафізика	2	2	4	2		7
Тема 7. Філософська антропологія	2		4			7
Тема 8. Філософія свідомості	2		5			7
Тема 9. Теорія пізнання	2	2	4			6
Тема 10. Філософія науки	2		5			7
Тема 11. Етика	2	2	4	2		7
Тема 12. Філософія релігії	2	2	5			7
Тема 13. Естетика	2	2	4			7
Тема 14. Філософія економіки	2		4			6
Тема 15. Аксиологія	2	2	4			7
Тема 16. Філософія культури	2		5			7
Разом за 2-й семестр:	32	18	70	8	4	108

5. Програма навчальної дисципліни

5.1 Зміст лекційного курсу

Перелік лекцій для студентів денної форми здобуття освіти

Номер лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
<i>Другий семестр</i>		
1	Природа філософії та специфіка філософського знання. Філософія як любов до мудрості. Проблема визначення предмета філософії. Агональна природа філософії. Літ.: [1], [2], [3], [4], [5].	2
2	Генеза та соціокультурний статус філософії. Практична користь філософії. Спроба самовиправдання філософії. (Не)очевидна ефективність філософії у підготовці майбутніх економістів та управлінців. Міфи про філософію. Літ.: [1], [2], [3], [4], [5].	2
3	Класична філософія. Історія філософії в системі філософських досліджень Класичний характер філософії. Літ.: [1], [2], [3], [4], [5].	2
4	Некласична філософія. Криза класичної філософії та утвердження некласичного типу філософування. Тенденції формування сучасної філософії. Літ.: [1], [2], [3], [4], [5].	2
5	Логіка. Істинність і логічна правильність міркувань. Як стати хорошим учасником філософських дискусій. Літ.: [2], [5], [11], [16].	2
6	Метафізика. Місце та роль метафізики в системі філософського знання. Буття як базова онтологічна категорія. Провідні моделі буття. Літ.: [1], [2], [3], [4], [5].	2
7	Філософська антропологія. Філософська антропологія як спеціальна галузь філософського знання. Багатомірність людського буття та сутності людини. Літ.: [1], [2], [3], [4], [5].	2
8	Філософія свідомості. Філософський зміст проблеми свідомості. Проблема свідомості в сучасній філософії. Філософські проблеми штучного інтелекту. Літ.: [1], [2], [3], [4], [5].	2

9	Теорія пізнання. Пізнання як предмет філософського аналізу. Єдність чуттєвого і раціонального в пізнанні. Проблема визначення знання і його види. Літ.: [1], [2], [3], [4], [5].	2
10	Філософія і методологія науки. Методологія науки і наукова раціональність. Основні концепції філософії науки. Проблема демаркації і критерії науковості знання. Літ.: [1], [2], [3], [4], [5].	2
11	Етика. Мораль як предмет дослідження етики. Моральні цінності в сучасному світі. Утилітаризм. Гедонізм та преферентизм. Деонтологія. Літ.: [1], [2], [3], [4], [5].	2
12	Філософія релігії. Аргументи на захист теїзму. Проблема існування зла. Теодицея та виправдання. Літ.: [2], [3], [4], [9], [19].	2
13	Естетика. Предмет та завдання естетики. Естетичний вимір наукового знання. Мистецький твір у добу технічної відтворюваності. Літ.: [2], [3], [4], [9], [19].	2
14	Філософія економіки. Роль філософії в дослідженні економічної діяльності. Гуманістичні засади економічної практики. Літ.: [1], [2], [3], [4], [5].	2
15	Аксіологія. Філософське розуміння цінностей та їх класифікація. Цінність та ціна. Значення цінностей в життєдіяльності особистості і суспільства Літ.: [1], [2], [3], [4], [20].	2
16	Філософія культури. Філософське осмислення культури. Суспільний ідеал та ідеологія Проблема кризи культури. Літ.: [2], [3], [4], [9], [19].	2
Разом:		32

Перелік оглядових лекцій для студентів заочної форми здобуття освіти

Номер лекції	Тема лекції	Кількість годин
<i>Другий семестр</i>		
1	Природа філософії та специфіка філософського знання. Філософія як любов до мудрості. Агональна природа філософії. Міфи про філософію. Літ.: [1], [2], [3], [4], [5].	2
2	Логіка. Істинність і логічна правильність міркувань. Як стати хорошим учасником філософських дискусій. Літ.: [2], [5], [11], [16].	2
3	Метафізика. Місце та роль метафізики в системі філософського знання. Буття як базова онтологічна категорія. Провідні моделі буття. Літ.: [1], [2], [3], [4], [5].	2
4	Етика. Мораль як предмет дослідження етики. Моральні цінності в сучасному світі. Утилітаризм. Гедонізм та преферентизм. Деонтологія. Літ.: [1], [2], [3], [4], [5].	2
Разом:		8

5.2 Зміст семінарських занять

Перелік семінарських занять для студентів денної форми здобуття освіти

№ п/п	Тема семінарського заняття	Кількість годин
<i>Другий семестр</i>		
1	Філософія як світогляд, її предмет і функції. Світогляд та його історичні типи. Смысловий простір філософського знання. Функції філософії. Літ.: [4], с.18-26; [25], с.11-18; [3], с.187-195; [1], с.16-21; [7], с.8-21; [5], с.32-39.	2
2	Філософія в історичній перспективі. Вчення про ідеї та суспільно-політичні погляди Платона. Проблема методу в новочасній філософії: емпіризм і раціоналізм. Філософська спадщина Григорія Сковороди. Літ.: [13], с.77-84; [29], с.45-48; [1], с.151-158; [8], с.632-643; [12], с.327-334; [26], с.561-567.	2

3	Основні закони логіки. Закон тотожності. Закон протиріччя або (не)суперечності. Закон виключення третього. Закон достатньої підстави. Літ.: [11], с.24-29; [16], с.81-83; [16], с.83-86; [11], с.29-33; [16], с.86-88; [11], с.33-35; [11], с.35-40; [16], с.89-90.	2
4	Метафізика. Філософська антропологія. Поняття свободи волі. Сенс життя та його філософські пошуки. Гендерні ролі та стереотипи. Літ.: [32], с.228-243.; [1], с.184-188; [24], с.176-179; [23], с.259-263; [30], с.156-171; [31], с.205-212.	2
5	Теорія пізнання. Філософія науки. Скептицизм щодо зовнішнього світу. Рівні та форми наукового пізнання. Істина в теорії пізнання. Літ.: [32], с.114-133; [15], с.61-63; [17], с.300-304; [25], с.282-292; [2], с.276-283; [23], с.214-216.	2
6	Основні етичні цінності та категорії. Добро і зло як абсолютні координати моралі. Категорії, що відтворюють етичний характер людини. Моральні виміри спілкування. Літ.: [21], с.43-52; [9], с.33-39; [19], с.87-95; [14], с.93-103; [14], с.164-172; [19], с.108-119.	2
7	Філософія релігії. Світові релігії. Атеїстичні визначення релігії. Свобода совісті, віросповідання, релігії і толерантність. Літ.: [22], с.237-248; [15], с.205-211; [29], с.512-517; [20], с.214-219; с.222-229; [18], с.1017-1023; [20], с.359-365.	2
8	Філософія економіки. Естетика. Філософія багатства. Діалектика прекрасного і потворного. Категорії піднесеного і нищого, трагічного і комічного. Літ.: [3], с.593-604; [6], с.1-4; [19], с.169-174; [9], с.91-95; [9], с.96-101; [19], с.164-169.	2
9	Філософія культури. Проблема спрямованості історичного процесу. Соціальні цінності: рівність, свобода, справедливість. Умови і шляхи вирішення глобальних проблем сучасності. Літ.: [3], с.447-486; [28], с.99-108; [23], с.306-313; [5], с.614-621.	2
Разом:		18

Перелік семінарських занять для студентів заочної форми здобуття освіти

№ п/п	Тема семінарського заняття	Кількість годин
1	Філософія як світогляд, її предмет і функції. Світогляд та його історичні типи. Смысловий простір філософського знання. Функції філософії. Літ.: [4], с.18-26; [25], с.11-18; [3], с.187-195; [1], с.16-21; [7], с.8-21; [5], с.32-39.	2
2	Основні закони логіки. Закон тотожності. Закон протиріччя або (не)суперечності. Закон виключення третього. Закон достатньої підстави. Літ.: [11], с.24-29; [16], с.81-83; [16], с.83-86; [11], с.29-33; [16], с.86-88; [11], с.33-35; [11], с.35-40; [16], с.89-90.	2
Разом:		4

5.3 Зміст самостійної (у т.ч. індивідуальної) роботи

Самостійна робота здобувачів вищої освіти всіх форм здобуття освіти передбачає систематичне опрацювання програмного матеріалу з рекомендованих джерел, підготовку до семінарських занять, виконання індивідуальних завдань, проходження тестового контролю з теоретичного матеріалу тощо. Здобувачі *заочної* форми здобуття освіти додатково виконують контрольну роботу. Вимоги до її виконання, тематика та варіанти визначаються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які надаються викладачем у період настановної сесії. Інформаційно-методичне забезпечення дисципліни, зокрема робоча програма та супровідні навчально-методичні матеріали, розміщені на сторінці дисципліни в Модульному середовищі для навчання.

Зміст самостійної роботи студентів денної форми здобуття освіти

Номер тижня	Вид самостійної роботи	Кількість годин
<i>Другий семестр</i>		
1	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми №1. Підготовка до семінарського заняття №1.	4
2	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми №2. Підготовка до семінарського заняття №1.	4
3	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми №3. Підготовка до семінарського заняття №2. Вибір теми ІДЗ.	5
4	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми №4. Підготовка до семінарського заняття №2. Вибір теми ІДЗ.	5
5	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми №5. Підготовка до семінарського заняття №3. Вибір теми ІДЗ.	4
6	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми №6. Підготовка до семінарського заняття №4.	4
7	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми №7. Підготовка до тестів і семінарського заняття №4.	5
8	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми №8. Підготовка до тестів і семінарського заняття №5. Виконання ІДЗ.	5
9	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми №9. Підготовка до семінарського заняття №5.	4
10	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми №10. Підготовка до семінарського заняття №6. Виконання ІДЗ.	5
11	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми №11. Підготовка до семінарського заняття №6.	4
12	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми №12. Підготовка до семінарського заняття №7. Виконання ІДЗ.	5
13	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми №13. Підготовка до семінарського заняття №7.	4
14	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми №14. Підготовка до тестів і семінарського заняття №8.	4
15	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми №15. Підготовка до тестів і семінарського заняття №9.	4
16	Опрацювання теоретичного матеріалу з Теми №16. Підготовка до тестів і семінарського заняття №9.	5
Разом за семестр		70

На самостійне опрацювання здобувачів вищої освіти виносяться питання з кожної теми навчальної дисципліни, визначені в методичних рекомендаціях до семінарських занять. Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуальних завдань здійснюються викладачем відповідно до графіка консультацій у позааудиторний час.

Вимоги до виконання контрольної роботи (для здобувачів заочної форми навчання) та індивідуального домашнього завдання (для здобувачів денної форми навчання) розміщені в Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни.

6. Технології та методи навчання

6.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

Під час викладання навчальної дисципліни «Філософія (у т.ч. логіка, етика, естетика)» використовуються традиційні та сучасні методи навчання, що забезпечують досягнення

програмних результатів навчання та формування загальних і фахових компетентностей здобувачів вищої освіти.

За **джерелом подання навчальної інформації** використовуються:

- *словесні методи*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-дискусія), семінарські заняття, пояснення, бесіда, дискусія;
- *наочні методи*: ілюстрація, демонстрація, аналіз схем, таблиць, фрагментів філософських текстів;
- *практичні методи*: аналіз проблемних ситуацій, робота з першоджерелами, виконання практичних та індивідуальних завдань.

За **логікою засвоєння навчального матеріалу** застосовуються: індуктивні, дедуктивні, аналітичні та синтетичні методи.

За **рівнем пізнавальної активності** здобувачів освіти: репродуктивні, проблемно-пошукові та дослідницькі методи.

За **формою організації навчальної діяльності**: навчальна діяльність під керівництвом викладача, самостійна робота з науковими джерелами, виконання індивідуальних навчальних завдань.

Вибір конкретних методів навчання визначається викладачем з урахуванням виду занять, змісту теми, дидактичних цілей, рівня підготовки здобувачів вищої освіти та обсягу навчального часу, відведеного на її опанування.

6.2. Методи стимулювання навчально-пізнавальної діяльності

З метою формування стійкого інтересу до навчальної дисципліни та підвищення мотивації здобувачів вищої освіти до навчання застосовуються такі методи:

- створення ситуацій пізнавальної новизни через залучення актуальних соціокультурних та світоглядних проблем;
- використання проблемних питань і навчальних дискусій;
- опора на особистий і соціокультурний досвід здобувачів освіти;
- метод зацікавлення, що реалізується через використання парадоксів, філософських прикладів, проблемних запитань;
- методи педагогічної підтримки та заохочення, спрямовані на формування впевненості у власних інтелектуальних можливостях.

Зазначені методи спрямовані на активізацію пізнавальної діяльності, розвиток критичного мислення та відповідального ставлення до навчання.

6.3. Інклюзивні підходи до навчання

Навчальна дисципліна «Філософія (у т.ч. логіка, етика, естетика)» викладається з дотриманням принципів інклюзивної освіти та академічної доброчесності, що передбачають забезпечення рівного доступу до освітніх ресурсів та створення сприятливого освітнього середовища для всіх здобувачів вищої освіти.

Застосовуються такі інклюзивні методи та підходи:

- адаптація навчальних матеріалів відповідно до індивідуальних освітніх потреб;
- використання діалогічних форм навчання (бесіда, диспут, обговорення);
- сприяння самостійній навчальній діяльності та саморефлексії;
- педагогічний супровід та консультативна підтримка здобувачів освіти;
- розвиток навичок самооцінювання та відповідального навчання.

Методи, що можуть порушувати принципи толерантності, рівності та поваги до особистості, у навчальному процесі не використовуються.

6.4. Освітні технології та засоби навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни «Філософія (у т.ч. логіка, етика, естетика)» використовуються сучасні освітні та інформаційно-комунікаційні технології, що забезпечують

підтримку самостійної роботи здобувачів вищої освіти, а також ефективну взаємодію між викладачем і студентами.

До основних технологій та засобів навчання належать:

- модульне середовище для навчання, у якому розміщуються робоча програма дисципліни, навчально-методичні матеріали, завдання для самостійної та індивідуальної роботи, матеріали для поточного та підсумкового контролю;
- платформи для проведення онлайн-занять і консультацій (зокрема сервіси Zoom, Google Meet), що використовуються для реалізації синхронної взаємодії під час лекцій, семінарських занять та консультацій;
- засоби оперативної комунікації (зокрема чати у месенджері Viber), які застосовуються для інформування студентів, організації навчальної взаємодії, надання роз'яснень щодо виконання навчальних завдань;
- мультимедійні засоби навчання (презентації, електронні навчальні матеріали), що використовуються під час аудиторних та дистанційних занять.

Застосування зазначених освітніх технологій сприяє підвищенню доступності навчального матеріалу, розвитку самостійності здобувачів вищої освіти, формуванню цифрової компетентності та забезпеченню безперервності освітнього процесу.

7. Методи контролю

Поточний контроль знань здобувачів вищої освіти здійснюється під час семінарських занять, а також у терміни проведення контрольних заходів, визначених робочою програмою дисципліни та графіком освітнього процесу.

У межах поточного контролю застосовуються такі методи оцінювання:

- усне опитування;
- тестовий контроль засвоєння теоретичного матеріалу;
- оцінювання результатів роботи на семінарських заняттях (участь в обговореннях, виконання самостійних робіт);
- оцінювання виконання індивідуального домашнього завдання.

Підсумковий контроль з дисципліни здійснюється у **формі заліку** та проводиться на підставі результатів поточного контролю. Підсумкова семестрова оцінка формується як середньозважений результат усіх видів навчальної діяльності, передбачених робочою програмою дисципліни.

Здобувач вищої освіти, який за будь-яким видом навчальної діяльності **набрав менше 60 %** від максимально можливої кількості балів, **не допускається до складання заліку** до моменту виконання в повному обсязі вимог робочої програми дисципліни.

Здобувач вищої освіти, який за результатами поточного контролю **набрав 60 % і більше** від максимально встановленої кількості балів з усіх видів навчальної діяльності, **отримує позитивну залікову оцінку**.

Ліквідація академічної заборгованості з дисципліни здійснюється у терміни, визначені графіком освітнього процесу або за окремим графіком, затвердженим деканатом, відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

8. Політика дисципліни

Політика навчальної дисципліни визначається сукупністю вимог до здобувачів вищої освіти, встановлених чинними нормативними документами Університету щодо організації та навчально-методичного забезпечення освітнього процесу.

Відвідування занять з навчальної дисципліни є обов'язковим. Здобувачі вищої освіти проходять інструктаж з техніки безпеки відповідно до встановленого порядку. За наявності об'єктивних причин, підтверджених відповідними документами, теоретичне навчання за погодженням із викладачем може здійснюватися в індивідуальному режимі.

Ефективне опанування навчальної дисципліни та формування фахових компетентностей і програмних результатів навчання передбачає систематичну підготовку до семінарських занять,

зокрема: опрацювання теоретичного матеріалу з теми, активну участь у заняттях, включно з обговоренням проблемних питань і результатів виконання навчальних завдань.

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися встановлених термінів виконання всіх видів навчальних робіт, передбачених робочою програмою дисципліни. Пропущене семінарське заняття підлягає обов'язковому відпрацюванню у терміни, визначені викладачем, але не пізніше ніж за два тижні до завершення теоретичних занять у відповідному семестрі.

Оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу здійснюється за результатами усного опитування під час семінарських занять, тестового контролю та виконання індивідуального домашнього завдання. Індивідуальне домашнє завдання подається на перевірку у строки, визначені графіком самостійної роботи. Як індивідуальне завдання здобувач може підготувати реферат або тези доповіді на наукову конференцію з однієї з тем навчальної дисципліни за умови дотримання погоджених із викладачем термінів виконання.

Під час виконання всіх видів навчальної роботи здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності. Забороняються списування, використання сторонньої допомоги, плагіат, а також застосування засобів штучного інтелекту без належного цитування та посилань. У разі порушення академічної доброчесності здобувач отримує незадовільну оцінку за відповідний вид роботи та зобов'язаний повторно виконати завдання згідно з вимогами робочої програми дисципліни. Порушення принципів академічної доброчесності у процесі вивчення дисципліни не допускаються та не толеруються.

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачено можливість визнання та зарахування результатів навчання, здобутих у межах неформальної освіти, зокрема на платформах Coursera, Prometheus, EdX, Diia.Освіта, UAL та інших. Такі результати навчання мають відповідати змісту дисципліни, сприяти формуванню визначених компетентностей і програмних результатів навчання або забезпечувати опанування окремих тем чи видів навчальної діяльності. Порядок визнання та зарахування результатів неформальної освіти здійснюється відповідно до «Положення про порядок визнання та зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

9. Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

Під час поточного контролю викладач оцінює виконання здобувачем кожного виду навчальної роботи (структурної одиниці) та нараховує відповідну кількість балів у межах, визначених робочою програмою навчальної дисципліни. Кожен вид навчальної роботи вважається зарахованим за умови набрання не менше 60 відсотків від максимально можливої кількості балів, передбачених для відповідної структурної одиниці, що відповідає мінімальному рівню позитивної оцінки.

Будь-які форми порушення академічної доброчесності під час оцінювання не допускаються та не толеруються.

Бали за зараховані види навчальної роботи після їх оцінювання фіксуються викладачем в електронному журналі обліку успішності здобувачів вищої освіти. За умови виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою дисципліни, здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю протягом семестру може набрати до 100 балів.

Підсумковий контроль з навчальної дисципліни здійснюється **у формі заліку**. Позитивний результат навчання (зарахування дисципліни) здобувач отримує за умови набрання не менше 60 балів за сукупністю результатів поточного контролю.

Семестрова підсумкова оцінка визначається в автоматизованому режимі в інформаційній підсистемі «Електронний журнал» (ІС «Електронний університет») та відповідно до набраної кількості балів відображається за інституційною шкалою та шкалою ЄКТС. Підсумкова оцінка вноситься до залікової відомості та індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання студентів денної форми здобуття освіти у семестрі

Аудиторна робота			Контрольні заходи		Самостійна робота	Семестровий контроль	Разом
Семінарські заняття			Тестовий контроль		ІДЗ*	Залік	Сума балів
Т 1-5	Т 6-11	Т 12-16	ТК 1-9	ТК 10-16			
Кількість балів за вид навчальної роботи (мінімум-максимум)							
9-15	9-15	9-15	12-20	12-20	9-15	+	60-100**
27-45			24-40		9-15	+	

Примітка: *ІДЗ – індивідуальне домашнє завдання; Т* – тема навчальної дисципліни; ТК – тестовий контроль;

**За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перездати у встановлений викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС».

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання студентів заочної форми здобуття освіти

Аудиторна робота		Самостійна, індивідуальна робота			Семестровий контроль	Разом
Семінарське заняття		Контрольна робота	Тестовий контроль		Залік	Сума балів
1	2	Якість виконання Захист роботи	ТК 1-9	ТК 10-16		
Кількість балів за кожний вид навчальної роботи (мінімум-максимум)						
9-15		27-45	12-20	12-20	+	60-100
9-15		27-45	24-40		+	

Оцінювання якості виконання контрольної роботи студентами заочної форми здобуття освіти

Контрольна робота передбачає виконання трьох завдань. Кількість завдань у контрольній роботі залежно від особливостей дисципліни визначає кафедра. Зміст завдань наведено в методичних рекомендаціях до виконання контрольної роботи. При оцінюванні контрольної роботи враховуються якість її виконання та захист, кожен з цих показників оцінюються максимально – 15 балами, загальна максимальна сума балів становить 45.

Розподіл балів між завданнями контрольної роботи здобувача вищої освіти

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал	Потенційні позитивні бали* (середній бал)	Максимальний (високий) бал
Теоретичне питання № 1	9	12	15
Теоретичне питання № 2	9	12	15
Теоретичне питання № 3	9	12	15
Разом балів	27		45

Примітка. Мінімальний позитивний бал за контрольну роботу, відмінний від мінімального (27 балів) та максимального (45 балів), знаходиться в межах 28-44 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) контрольної роботи.

Кожне завдання контрольної роботи здобувача вищої освіти оцінюється з використанням нижченаведених у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти

(щодо визначення достатнього, середнього та високого рівня досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей).

Оцінювання на семінарських заняттях

Оцінка за семінарське заняття формується з таких складових: перевірка знання теоретичного матеріалу з теми (усне опитування); володіння спеціальною термінологією та здатність професійно аргументувати прийняті рішення під час розв'язання навчальних завдань; результати виконання самостійних робіт.

При оцінюванні навчальних досягнень здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях викладач керується наведеними нижче критеріями.

Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Узагальнений зміст критерія оцінювання
Відмінно (високий)	Грунтовне знання теоретичного матеріалу та вільне володіння спеціальною термінологією. Здатність логічно й аргументовано викладати власну позицію, демонструвати критичне мислення та самостійність суджень. Активна участь у дискусіях, уміння застосовувати знання для аналізу й розв'язання навчальних завдань. Високий рівень виконання самостійних робіт.
Добре (середній)	Достатнє знання основного матеріалу та правильне використання термінології. Уміння пояснювати та аргументувати відповіді, хоча іноді спостерігається неповна глибина аналізу. Участь у дискусіях із помірною активністю. Виконання самостійних робіт із незначними недоліками.
Задовільно (достатній)	Загальне розуміння матеріалу, але поверхове відтворення теоретичних положень. Обмежене володіння термінологією, недостатня аргументованість відповідей. Пасивна участь у дискусіях, труднощі з формулюванням власної позиції. Самостійні роботи виконані частково або з істотними недоліками.
Незадовільно (недостатній)	Відсутність системних знань із теми, значні прогалини у володінні термінологією. Нездатність аргументувати відповіді та застосовувати знання для аналізу. Відсутність участі у дискусіях. Самостійні роботи не виконані або виконані на неприйнятному рівні.

Індивідуальні завдання здобувачів вищої освіти оцінюються за тими самими критеріями, що й інші види навчальної діяльності. Мінімальний позитивний результат становить 9 балів, максимальний – 15 балів.

Оцінювання результатів тестового контролю

Кожен із двох тестів, передбачених робочою програмою, містить 20 завдань. Максимальна кількість балів за тест – 20.

Кількість набраних балів (від 12 до 20) визначається залежно від числа правильних відповідей відповідно до таблиці розподілу балів за результатами тестового контролю.

**Розподіл балів відповідно до кількості
правильних відповідей на тестові завдання**

Кількість правильних відповідей	1–11	12–15	16–18	19–20
Кількість балів	-	12–15	16–18	19–20

Примітка. Мінімальний позитивний бал відповідає 60% правильних відповідей від загальної кількості питань.

На виконання тесту відводиться 20 хвилин. Тестування проводиться у модульному електронному середовищі, де результати автоматично оцінюються за встановленими критеріями. У разі отримання негативної оцінки тест необхідно перездати до наступного контрольного заходу.

Підсумкове семестрове оцінювання

Підсумкова семестрова оцінка визначається автоматизовано після внесення викладачем результатів усіх видів навчальної діяльності до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання та шкали ЄКТС наведено у таблиці «Співвідношення».

Семестровий залік виставляється на останньому занятті за умови накопичення здобувачем від 60 до 100 балів. За інституційною шкалою виставляється оцінка «зараховано», а за шкалою ЄКТС – відповідне буквене позначення. Присутність здобувача під час виставлення заліку не є обов'язковою.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Рейтингова шкала балів	Інституційна шкала (Опис рівня досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни)	
		Залік	Іспит/диференційований залік
A	90-100	Зараховано	Відмінно/Excellent – здобувач демонструє глибоке та системне розуміння навчального матеріалу, вільно володіє термінологією, здатний до критичного аналізу та самостійних узагальнень, аргументовано відстоює власну позицію, активно бере участь у дискусіях.
B	83-89		Добре/Good – здобувач має достатні знання та вміння, правильно застосовує термінологію, здатний до аналізу й аргументації, проте іноді допускає незначні неточності чи поверховість у викладі.
C	73-82		Добре/Good – здобувач володіє основним матеріалом, демонструє розуміння ключових понять, але аналіз і аргументація не завжди є повними чи достатньо глибокими; участь у дискусіях помірна.
D	66-72		Задовільно/Satisfactory – здобувач має загальне уявлення про матеріал, проте знання фрагментарні, аргументація слабка, використання термінології непослідовне; участь у дискусіях обмежена.
E	60-65		Задовільно/Satisfactory – здобувач демонструє мінімально необхідний рівень знань і умінь, відповіді поверхові, аргументація недостатня, участь у дискусіях пасивна.
FX	40-59	Незараховано	Незадовільно/Fail – здобувач не засвоїв основний матеріал, не володіє термінологією, не здатний до аргументованих відповідей, не бере участі у дискусіях; результати навчальної діяльності не відповідають мінімальним вимогам.
F	0-39		

10. Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Які основні елементи світогляду?
2. Чи можна ототожнювати світогляд і філософію?
3. Чому філософію називають «матір'ю» всіх наук?
4. Що є критерієм істинності філософських теорій?
5. У чому полягає суспільна значущість філософії?
6. Яке походження назви «філософія»?
7. Визначте зміст і значення філософської дисципліни аксіології.
8. Що є предметом вивчення філософської антропології?
9. Сформулюйте основні завдання етики.
10. Проаналізуйте вчення Платона про пізнання і його зв'язок з вченням про ідеї.
11. Охарактеризуйте теорію ідеальної держави Платона.
12. У чому полягає гуманізм філософії Відродження?
13. Які методи пізнання розвивали Бейкон та Декарт?
14. Розкрийте значення емпіризму і раціоналізму. Які особливості цих напрямів?
15. Яка різниця між фрейдизмом та неофрейдизмом?
16. Змалюйте запропоновану Фройдом структуру психіки.
17. Розкрийте розуміння істини у філософії прагматизму.
18. Визначте зміст вчення про «сродну працю» у філософії Сковороди.
19. Проаналізуйте зміст поняття «субстанція».
20. Як співвідносяться поняття «матерія» і «субстанція»?
21. Проаналізуйте зміст категорії «буття».
22. Охарактеризуйте природу відношення буття і небуття.
23. Які концепції походження людини ви знаєте?
24. Сформулюйте проблему евтаназії та варіанти її розв'язання.
25. Проаналізуйте проблему суб'єктно-об'єктного відношення в теорії пізнання.
26. Дайте характеристику емпіричного та теоретичного рівнів пізнання.
27. Визначте гносеологічну та життєво-практичну роль досвіду в пізнанні.
28. Що таке гіпотеза і теорія?
29. З'ясуйте, у чому полягає відмінність між істиною та правдою.
30. Проаналізуйте особливості взаємозв'язку абсолютної та відносної істини.
31. У чому полягає специфіка матеріалістичного вчення про свідомість?
32. Розкрийте суть проблеми «ідеального» в контексті філософії свідомості.
33. Яким є зв'язок між свідомістю і мозком людини?
34. Окресліть основні складові структури свідомості.
35. Які основні функції свідомості?
36. Розкрийте значення науки як соціального інституту.
37. У чому полягає відмінність наукового пізнання від буденного?
38. Позначте методи, які використовуються на емпіричному рівні наукового пізнання.
39. Назвіть методи, які використовуються на теоретичному рівні наукового пізнання.
40. Визначте основні функції мови.
41. З'ясуйте, чим відрізняється мова науки від повсякденної людської мови.
42. Сформулюйте основні дефініції поняття «логіка».
43. Розкрийте поняття «культура мислення».
44. Окресліть зміст формалізації як методу логіки.
45. Охарактеризуйте основні формально-логічні закони.
46. Що таке політична ідеологія?
47. Дайте визначення поняття «філософія економіки».
48. Розкрийте значення і функції грошей.
49. Охарактеризуйте сутність багатства у філософсько-економічному розумінні.
50. Що таке філософія менеджменту?
51. Що таке духовна культура, який її основний зміст?

52. Проаналізуйте філософський зміст поняття «цивілізація».
53. Розкрийте значення культурної концепції Шпенглера.
54. Визначте головні глобальні проблеми сучасної цивілізації.
55. Що таке моральна свідомість?
56. Охарактеризуйте моральні якості, важливі для менеджера.
57. Проаналізуйте типові моральні проблеми у сфері бізнесу.
58. Як співвідносяться між собою історія естетики та історія мистецтва?
59. Які форми естетичної свідомості Ви знаєте?
60. Розкрийте сутність художнього образу.

11. Навчально-методичне забезпечення

Освітній процес з дисципліни «Філософія (в т.ч. логіка, етика, естетика)» повністю і в достатній кількості забезпечений необхідною навчально-методичною літературою. Зокрема, викладачами кафедри підготовлені і видані такі роботи:

1. Філософія (у т.ч. логіка, етика, естетика) : методичні рекомендації до виконання контрольної роботи здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх спеціальностей / О. В. Гапченко, І. В. Омельчук, Н. К. Петрук. Хмельницький : ХНУ, 2023. 31 с.
2. Філософія (у т.ч. логіка, етика, естетика) : методичні рекомендації до семінарських занять для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх спеціальностей / Н. К. Петрук, О. В. Гапченко, І. В. Омельчук. Хмельницький : ХНУ, 2024. 42 с.
3. Філософія : навч. посіб. / Н. К. Петрук, А. Б. Борканюк. Хмельницький : ХНУ, 2012. 283 с.

12. Матеріально-технічне та програмне забезпечення дисципліни (за потреби)

Інформаційна та комп'ютерна підтримка: ПК, планшет, смартфон або інший мобільний пристрій, проєктор. Програмне забезпечення: програми Microsoft Office або аналогічні, доступ до мережі Інтернет, робота з презентаціями.

Вивчення навчальної дисципліни не потребує використання спеціального програмного забезпечення, крім загальноновживаних програм і операційних систем.

13. Рекомендована література:

Основна

1. Литвинчук О.В., Муляр В.І. Філософія: навч. посібник. Житомир : Житомирська політехніка, 2021. 403 с.
2. Філософія : навч. посіб. для студентів гуманітар. факультетів / кол. авторів; кер. А.О. Приятельчук. Київ : Вадекс, 2021. 560 с.
3. Філософія : підруч. для студентів вищ. навч. закл. / кол. Авторів ; за ред. Л.В. Губерського. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Харків : Фоліо, 2018. 621 с.
4. Філософія. Вступ до курсу. Історія світової та української філософії. Фундаментальні проблеми сучасної філософії / В. Петрушенко. Львів : Львівська політехніка, 2019. 544 с.
5. Філософія: підручник [для студ., аспірів, викладачів] / Людмила Рижак, Львів. Нац. Ун-т ім. І. Франка, Вид.2-ге, переро; допов., Львів.: ЛНУ ім І. Франка, 2022. 648 с.

Додаткова

6. Амінова О.В. Багатство: соціально-філософський вимір поняття. [Електронний ресурс]. Філософські проблеми гуманітарних наук : Збірник праць. Київ, 2009. 500 с. Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-text-11401.html>.
7. Баумейстер А. Вступ до філософських студій, або інтелектуальні подорожі до країни Філософії. Київ : Мала академія наук України, 2017. 238 с.
8. Бертран Р. Історія західної філософії / [пер. з англ.: Ю. Лісняк, П. Таращук]. Харків : Фоліо, 2024. 861 с.

9. Волошко І.Є. Етика. Естетика: Навч. посіб. Київ. 2006. 152 с.
10. Історія філософії. Проблема людини та її меж. Вступ до філософської антропології як метаантропології : навч. посіб. зі слов. / Н. Хамітов, Л. Гармаш, С. Крилова ; під ред. д-ра філос. наук, проф. Н. Хамітова; НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. 4-те вид. Київ: КНТ, 2016. 393 с.
11. Конверський А. Є. Логіка : підручник. 2-ге вид., виправлене. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2017. 391 с.
12. Кралюк П. М. Історія філософії України : підручник. Київ : КНТ, 2015. 652 с.
13. Лютий Т. Пригоди філософських ідей Західного світу. Київ : Темпора, 2021. 384 с.
14. Малахов В. А. Етика : курс лекцій. Острогоз : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2014. 214 с.
15. Нікітін Л. Вступ до філософії : навч. посіб. / Л. Нікітін, Київ : Центр учбової літератури, 2021. 256 с.
16. Орендарчук Г.О. Логіка: Навчальний посібник для студентів економічних та юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів. Видання друге, перероблене і доповнене. Тернопіль : Астон, 2008. 272 с.
17. Основи філософії : навч. посіб. / Л.О. Сандюк та ін.; за ред. М.Ф. Шмиголя. Київ : ЦУЛ, 2017. 412 с.
18. Основи філософських знань: підручник / М.І. Горлач, В.Г. Кремень та ін., Київ : Центр учбової літератури, 2008. 1028 с.
19. Петрушенко В.Л. Етика та естетика: Навчальний посібник. Львів, 2011. 308 с.
20. Релігієзнавство : підручник / Є. А. Харьковщенко., Київ : ВПЦ "Київський університет", 2019. 479 с.
21. Тофтул М.Г. Етика : підручник. 2-ге вид., виправ., допов. Київ : Академія, 2011. 415 с.
22. Філософія (філософія, релігієзнавство, логіка): навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / В. Х. Арутюнов, С. В. Бондар, Ю. М. Вільчинський та ін., Київ : КНЕУ, 2008. 312 с.
23. Філософія : навч. посіб. / Ю.М. Вільчинський та ін. Київ : КНЕУ, 2019. 368 с.
24. Філософія : підручник / В.С. Бліхар та ін. вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород : Говерла, 2021. 440 с.
25. Філософія : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. 4-те вид., переробл. Харків : Право, 2023. 424 с.
26. Філософія як історія філософії : Підручник. / За заг. ред. Ярошовця В. І. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 648 с.
27. Філософія: підручник [для студ, аспір, викладачів] / Людмила Рижак, Львів. Нац. Ун-т ім. І. Франка, Вид.2-ге, переро; допов., Львів.: ЛНУ ім І. Франка, 2022. 648 с.
28. Шабанова Ю.О. Філософія культури : підручник. Дніпро : ЛІРА, 2019. 240 с.
29. Шепетяк О., Шепетяк О. Філософія : Підручник. Львів : Місіонер, 2020. 784 с.
30. Основи теорії гендеру : Навчальний посібник / від. ред. Скорик М.М. Київ : «К.І.С.», 2004. 536 с.
31. Туренко В.Е. Жінки в античній філософії: постаті, праці, концепції. Київ, 2021. 236 с.
32. Х'юмер М. Знання. Реальність. Цінність: Вступ до аналітичної філософії майже для всіх / Пер. з англ. М.Є. Бистрицького. Київ : Дух і літера, 2024. 404 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище для навчання. URL : <https://msn.khmnu.edu.ua/>
2. Електронна бібліотека університету. URL : http://lib.khmnu.edu.ua/asp/php_f/p1age_lib.php
3. Репозитарій ХНУ. URL : <https://library.khmnu.edu.ua/#>.